

پرازوسین (Prazosin)

دسته دارویی: کاهشنده فشار خون - مهارکننده گیرنده آلفا آدرنژیک

شکل دارویی: قرص های روکشدار ۱ و ۵ میلی گرمی

نحوه عملکرد

پرازوسین یک مهارکننده انتخابی گیرنده آلفا ۱ - آدرنژیک پس سیناپسی است که موجب انقباض عروق و کاهش مقاومت محیطی می شود ولی به طور کلی اثر کمی بر روی برون ده قلبی دارد. اثر ضد فشار خونی دارو معمولاً با رفلکس تاکی کاردی همراه نیست. این دارو در نارسایی قلبی ، با کاهش مقاومت سیستمیک ، کاهش پیش بار (Preload) و پس بار (After load) و در نتیجه بهبود برون ده قلب عمل می نماید.

این دارو همچنین در هایپرتروفی پروستات نیز استفاده می شود. اثر مهار گیرنده های آلفا در عضلات صاف غیر عروقی بویژه در پروستات ، سبب شل شدن آنها شده و علائم ادراری را در مردان مبتلا به BPH کاهش می دهد.

پرازوسین در درمان سندروم رینود استفاده می شود، این دارو با بلاک پس سیناپسی رسپتورهای آلفا سبب مهار انقباض عروقی می شود. پرازوسین همچنین ممکن است سبب کاهش چربی های سرم از جمله کلسترول تام و LDL شود که مکانیسم این اثر نامشخص می باشد.

مشخصات فارماکوکینتیکی

پرازوسین از راه خوراکی به خوبی جذب می شود و فراهمی زیستی آن متغیر (از ۵۰ تا ۸۵٪) می باشد. متابولیسم آن عمدتاً کبدی است . حداکثر غلظت پلاسمایی آن پس از ۱ تا ۳ ساعت ایجاد می شود. زمان لازم برای رسیدن به اوج اثر کاهشنده فشار خون پس از مصرف مقدار دوز واحد ۲ تا ۴ ساعت می باشد و پس از مصرف مالتیپل دوز ممکن است ۳ تا ۴ هفته از شروع درمان طول بکشد. اثر کاهشنده فشار خون پس از یک نوبت مصرف دارو ، طی ۳۰ تا ۹۰ دقیقه و در نارسایی احتقانی قلب ، خیلی سریع ظاهر می شود. در خون به طور وسیع ، حدود ۹۷٪ به پروتئین های پلازما متصل می شود که از این میزان حدود ۲۰٪ به گلبولهای قرمز خون متصل می شود، بنابراین در سراسر بدن انتشار وسیعی دارد.

دفع این دارو عمدتاً از طریق صفرا و مدفوع و حدود ۶ تا ۱۰٪ آن نیز از طریق ادرار دفع می گردد. نیمه عمر دارو ۲ تا ۳ ساعت است که در بیماران با نارسایی قلبی ، ممکن است به بیش از ۲ برابر برسد.

موارد مصرف

- زیادی فشار خون
- هایپرپلازی خوش خیم پروستات
- درمان اسپاسم عروقی ناشی از سندروم رینود
- کنترل فشار خون بالای ناشی از بیماری فتوکروموسیتوما
- این دارو همراه با داروهای مدر و گلیکوزیدهای قلبی برای درمان نارسایی احتقانی قلب نیز استفاده می شود.
- کنترل اسپاسم عروق محیطی و درمان ایسکمی محیطی ناشی از مسمومیت با آلکالوئید ارگوت و ارگوتامین

مقدار و روش مصرف دارو

دوز معمول بزرگسالان

- زیادی فشار خون : شروع درمان ۰/۵ میلی گرم ۲ یا ۳ بار در روز برای ۳ روز . در صورت تحمل بیمار دوز دارو به ۱ میلی گرم ۲ یا ۳ بار در روز افزایش یافته و برای ۳ روز دیگر ادامه می یابد.
- مقدار نگهدارنده به صورت تدریجی و بر حسب نیاز بیمار تنظیم می شود ، به طور معمول ۶ تا ۱۵ میلی گرم در روز در ۲ یا ۳ دوز منقسم.
 - مسمومیت با آلکالوئید ارگوت : ۱ میلی گرم خوراکی ۳ بار در روز
 - هایپرپلازی خوش خیم پروستات : شروع درمان ۱ میلی گرم ۲ بار در روز و درمان نگهدارنده ۱ تا ۵ میلی گرم ۲ بار در روز می باشد.
 - حداکثر مقدار مصرف روزانه در بزرگسالان ۲۰ میلی گرم می باشد.

دوز معمول کودکان : مقدار ۰/۵ - ۰/۴ در دو یا سه دوز منقسم مصرف می شود. در صورت مصرف مقدار واحد ، مقدار مصرف دارو نباید از ۷ میلی گرم تجاوز نماید. حداکثر مقدار مصرف روزانه ۱۵ میلی گرم می باشد.

در صورت مصرف همزمان پرازوسین با داروهای بتابلاکر و یا دیورتیک های تیازیدی ، در صورت نیاز باید دوز پرازوسین توسط پزشک تنظیم شده و کاهش یابد.

موارد منع مصرف دارو

- در صورت حساسیت به پرازوسین یا سایر ترکیبات موجود در آن
- بیماران حساس به سایر کینازولین ها (دوگرازوسین ، ترازوسین) ممکن است به پرازوسین نیز حساس باشند ، بنابراین در این افراد مصرف دارو باید با احتیاط صورت گیرد.

- پرازوسین در نارسایی قلبی ناشی از انسداد مکانیکی (از جمله تنگی آئورت) نباید مصرف شود.
- این دارو در بیماران مبتلا به بیماریهای شدید قلبی باید با احتیاط فراوان مصرف شود.
- این دارو ممکن است سبب القا یا بدتر شدن آنژین صدری شود. در صورت وجود بیماری آنژین صدری این دارو باید با احتیاط فراوان مصرف شود.
- در صورت وجود بیماری نازکولپسی ، مصرف دارو باید با احتیاط صورت گیرد.
- اختلال عملکرد کلیوی (سبب افزایش حساسیت به اثرات پرازوسین می شود و ممکن است دوزهای پائین تر مورد نیاز باشد).

عوارض جانبی

افت فشار خون وضعیتی ، سنکوپ ، سرگیجه و منگی بر اثر مصرف اولین دوز دارو ممکن است طی ۳۰ تا ۹۰ دقیقه بعد از مصرف دوز اولیه بروز نماید (هم در نوبت اول و هم در هر بار افزایش دوز دارو). وقوع این مسئله وابسته به مقدار دوز دارو می باشد بنابراین شروع درمان با کمترین دوز ممکن از اهمیت ویژه ای برخوردار است ، همچنین تجویز نوبت اول در هنگام خواب نیز می تواند در جلوگیری از بروز این عارضه کمک کند. اثر افت فشار خون وضعیتی می تواند در ساعات بعد از ورزش و همچنین در افراد مسن بیشتر بروز نماید .

عوارض جانبی که در صورت بروز نیازمند به مراقبت پزشکی می باشند:

عوارض با شیوع بالا

سرگیجه ، افت فشار خون وضعیتی (سرگیجه یا سبکی سر در هنگام تغییر وضعیت های ناگهانی) ، سنکوپ در اثر مصرف دوز اول

عوارض با شیوع کم

ادم و تورم پاها ، طپش قلب ، بی اختیاری ادراری ، احتقان بینی ، اختلالات بینایی ، افسردگی

عوارض با شیوع بسیار کم

آنژین (درد قفسه سینه) ، کوتاهی تنفس ، تنگی نفس ، نعوظ دردناک و مداوم

عوارضی که در صورت تداوم و بدتر شدن نیازمند به مراقبت پزشکی می باشند:

عوارض با شیوع بالا

خواب آلودگی ، سردرد، احساس بیماری و کاهش انرژی

عوارض با شیوع کم

خشکی دهان ، خستگی و ضعف ، عصبانیت

عوارض با شیوع بسیار کم
تهوع ، تکرر ادرار

تداخل اثر

- داروهای ضد التهاب غیر استروئیدی (NSAIDs) به ویژه ایندومتاسین . ایندومتاسین و احتمالاً سایر NSAID ها با مهار ساخت پروستاگلاندین کلیوی و نیز احتباس سدیم و مایعات ، می توانند اثر ضد فشارخونی پرازوسین را کاهش دهند. در صورت مصرف همزمان پرازوسین با هر یک از این داروها ، بیمار و نحوه پاسخ درمانی باید به دقت کنترل شود.
- سایر داروهای ضد فشارخون : مصرف همزمان پرازوسین با این داروها می تواند سبب افزایش اثر ضد فشارخونی شود. اگرچه مصرف همزمان پرازوسین با دیورتیک ها و یا سایر داروهای کاهنده فشارخون در بعضی موارد به درمان بیمار کمک می کند، اما تنظیم دوز پرازوسین و این دارو ضروری می باشد.
- مصرف همزمان پرازوسین با داروهای مقلد سمپاتیک و بتابلاکرها (پروپرانولول ، آتنولول و ...) باعث افزایش اثر کاهنده فشارخونی دارو می شود بنابراین در این موارد تنظیم دوز و نیز کنترل دقیق بیمار توصیه می شود.
- مصرف همزمان پرازوسین با دوزهای بالای دوپامین ممکن است موجب خنثی شدن اثر دوپامین در ایجاد انقباض عروق محیطی شود.
- مصرف همزمان افدرین با این دارو ممکن است موجب کاهش اثر افدرین در افزایش فشار خون شود.
- مصرف همزمان پرازوسین با اپی نفرین ممکن است سبب بلاک اثرات آلفاآدرنرژیک اپی نفرین شده و موجب افت فشار خون شدید و تاکی کاردی شود.
- در صورت مصرف همزمان با فنیل افرین احتیاط شود.

مصرف دارو در دوران حاملگی و شیر دهی

مطالعات کافی و کنترل شده ای در انسان انجام نشده است. این دارو در FDA pregnancy category C قرار دارد و مصرف آن در دوران بارداری توصیه نمی شود.
شیردهی : پرازوسین به مقدار کم در شیر توزیع می شود. مصرف این دارو در شیر دهی توصیه نمی شود.

نکات آموزشی درباره این دارو

- دارو را طبق دستور پزشک مصرف نمائید.
- طی مصرف این دارو ، استفاده از رژیم غذایی مناسب بسیار مهم است و ممکن است نیاز به کاهش وزن و یا محدودیت مصرف سدیم باشد.
- در صورت حساسیت به کینازولین ها ، مصرف پرازوسین باید با احتیاط صورت گیرد.
- جهت دریافت پاسخ درمانی مناسب ، دارو را هر روز در یک ساعت مشخص مصرف نمائید.
- در صورت فراموشی یک دوز از دارو به محض یادآوری آن را مصرف نمائید ولی اگر نزدیک به زمان مصرف دوز بعدی دارو می باشد از مصرف آن نوبت صرفنظر کرده و از دو برابر کردن دوز بعدی خودداری کنید.
- دارو را حتی پس از احساس بهبودی نیز ادامه دهید زیرا ممکن است علائم بالا بودن فشار خون بارز نباشد.
- این دارو فشارخون بالا را درمان نمی کند بلکه آن را کنترل می نماید، بنابراین ممکن است ادامه مصرف دارو تا آخر عمر نیاز باشد.
- این دارو سبب تسکین علائم هایپرپلازی خوش خیم پروستات (BPH) می شود اما اثری در تغییر سایز پروستات ندارد و ممکن است بیمار در آینده به جراحی نیازمند باشد.
- جهت بررسی میزان پیشرفت درمان به طور منظم و دوره ای به پزشک خود مراجعه نمائید.
- در صورت بروز سرگیجه ، سبکی سر یا افتادن ناگهانی بویژه در هنگام مصرف نوبت اول دارو احتیاط نمائید. بهتر است اولین دوز دارو در هنگام خواب مصرف شود.
- هنگام برخاستن ناگهانی از حالت خوابیده یا نشسته احتیاط نمائید.
- در صورت مصرف الکل ، نشستن طولانی مدت و یا ورزش در هوای گرم احتیاط نمائید زیرا این شرایط احتمال بروز افت فشارخون وضعیتی را افزایش می دهد.
- این دارو ممکن است سبب خواب آلودگی شود بنابراین از رانندگی یا کار با وسایلی که نیاز به هوشیاری کامل دارند خودداری نمائید.
- از مصرف همزمان این دارو با سایر داروها بویژه داروهای مقلد سمپاتیک بدون تجویز پزشک خودداری نمائید.
- مقدار مصرف دارو باید بر اساس پاسخ فشار خون و نیاز هر بیمار تنظیم شود.

مصرف دوز بیش از حد دارو و درمان آن

- در صورت بروز مسمومیت بیمار را هر چه سریعتر به بیمارستان مسمومین منتقل نمائید.
- درمان پیشنهادی شامل بهبود اختلالات جریان خون بیمار می باشد. تغییر وضعیت بیمار به شکل طاق باز (Supine) و نیز قراردادن پاهای بیمار بالاتر از سر می تواند کمک کننده باشد.

تجویز افزایشنده های حجم خون ، منقبض کننده های عروقی ، داروهای مقلد سمپاتیک ، درمان حمایتی و کنترل مایعات و الکترولیت های بیمار ضروری می باشد.

شرایط نگهداری دارو

دارو دور از نور و در دمای کمتر از ۳۰ درجه سانتیگراد نگهداری شود.

نوع بسته بندی دارو

جعبه حاوی بلیسترهای ۱۰ عددی